

VLAAMSE
VERENIGING
VOOR

ruimte & planning

VRP-Afstudeerprijs 2021

Juryverslag

De jury van de VRP-afstudeerprijs was ook in 2021 aangenaam verrast door de hoge kwaliteit van de ingezonden afstudeerwerken. De thema's gingen opnieuw zeer breed: van collectief wonen, sociale innovatie in aankomststeden, diversiteit in sociale huisvesting, over rol van publieke ruimte bij mobiliteitsknooppunten, een transitiefonds voor de bouwshift, circulariteit in Leuven-Noord, recreatief medegebruik, tot urban nature, een helende omgeving rond zorginstellingen, vrouwen in de publieke ruimte en een daklozenatlas. Eén van de afstudeerwerken bevat zelfs een haarfijne beschrijving van de Gentse Bernadettewijk en legt zo een prachtig tijdsbeeld vast. De jury wil studenten dan ook zeker blijven aanmoedigen om hun eindwerken rond actuele ruimtelijke thema's uit te werken en in te sturen.

Maar niet iedereen kan de afstudeerprijs winnen natuurlijk. Daarom selecteerden we drie eindwerken die konden meedingen met de eindprijs. Simon Stroo onderzoekt in zijn eindwerk hoe een open ruimte transitiefonds in Vlaanderen de bouwshift kan helpen realiseren. Louise-Marie Molderez doet een ontwerponderzoek naar contextgebonden circulariteit in Leuven-Noord. Marie-Sophie Vindevogel en Arnaud Vander Donckt brengen de daklozenproblematiek in Brussel in beeld. Deze afstudeerwerken snijden zeer relevante thema's aan waarover alle ruimtelijke planners zich in de toekomst nog meer zouden moeten buigen: betaalbaarheid en haalbaarheid van de bouwshift, circulariteit in de ruimtelijke planning en de daklozenproblematiek.

Het werk van Simon Stroo onderzoekt een financiële oplossing voor de realisatie van de bouwshift. Hij stelt hiervoor een open ruimte transitiefonds voor waarbij eigenaars hun gronden vrijwillig kunnen inbrengen, op deze gronden vervolgens een erfdienstbaarheid 'non aedificandi' wordt gevestigd, waarvoor de eigenaars een jaarlijkse vergoeding krijgen gedurende maximaal 27 jaar. Dit spreidt enerzijds de kosten voor de realisatie van de bouwshift over een langere periode. Anderzijds stelt Simon ook de invoering van een open ruimte taks voor op nieuwbouw in zowel nieuw als bestaand ruimtebeslag. Dit genereert inkomsten voor het open ruimte fonds, maar kan ook als sturend instrument worden ingezet door de hoogte van de taks ruimtelijk te differentiëren. De jury vindt het interessant dat Simon Stroo ingaat op de financiële oplossingsrichtingen voor de bouwshift en op vernieuwende instrumenten zoals een open ruimte taks.

Het werk van Louise-Marie Molderez onderzoekt welke rol circulariteit kan spelen in de transformatie van het stadsgebied Leuven-Noord. Ze beschrijft enerzijds het historische landschap met het onderliggende natuurlijk en watersysteem. Vervolgens gaat ze na welke ingrepen de mens in het landschap deed, zowel op het transportsysteem als het natuurlijk en watersysteem. Tot slot gaat ze met de bril van circulariteit na welke circulaire acties en ingrepen mogelijk zijn die enerzijds gebruik maken van de mogelijkheden in het gebied (reststromen, afvalstromen, kiemen van initiatieven rond circulariteit, transportmogelijkheden), maar anderzijds ook het onderliggende natuurlijk en watersysteem versterken. Op die manier kan het landschap zelf ook een versterkende rol opnemen in de circulariteit van het gebied. De jury vindt het alvast een mooi uitgewerkt toekomstbeeld voor het stadsdeel, maar mist enigszins de relaties met de ruimere (stedelijke) omgeving en ziet een aantal aspecten liever nog iets technischer uitgewerkt.

Het werk van Marie-Sophie Vindevogel en Arnaud Vander Donckt onderzoekt hoe daklozen 'wonen' in de Brusselse binnenstad. Ze hebben in kaart gebracht waar daklozen verblijven doorheen de tijd, hoe en waarom ze door de stad 'migreren', welk netwerk van daklozenorganisaties rond hen werkt en hoe de stedelijke architectuur niet neutraal is maar vriendelijk of onvriendelijk kan zijn ten aanzien van daklozen. Tot slot doen de auteurs een aantal vingeroefeningen die aangeven hoe daklozen toch aan een tijdelijke verblijfplaats kunnen geraken en hoe de stedelijke architectuur daklozen-vriendelijker kan worden. De grote verdienste van de daklozenatlas is dat ze een anders vrij onzichtbare laag van het leven in de stad, toch zichtbaar weet te maken en een aantal aanknopingspunten geeft aan ruimtelijke planners om hiermee verder aan de slag te gaan. De jury vindt dat de onderzoekers hiermee een wereld hebben geopend voor de ruimtelijke planners. Ze zou het nog sterker gevonden hebben mocht de vingeroefening niet enkel op het huisvestingsaspect hebben gefocust maar ook op de andere basisbehoeften zoals voedsel, veiligheid,...

De jury stond voor de zeer grote moeilijkheid uit deze drie actuele en vernieuwende werken de laureaat te verkiezen. Ze besloot een gedeelde afstudeerprijs toe te kennen aan Simon Stroo en aan Marie-Sophie Vindevogel en Arnaud Vander Donckt omdat hun twee eindwerken ingaan op thema's waar elke ruimtelijke planner zich over dient te buigen.

Namens de juryleden:

Griet Celen (voorzitter)

Bert Claes

Boris Huyghebaert

Helena Bieseman

Koen Van den Troost

Miechel De Paep

Peter Swyngedauw

Simon Verledens